

מודל הדרכה בית ספרי לבתי ספר יסודיים בחינוך הרגיל היערכות לקראת תשע"ב

המודל נבנה בשיתוף לשכת המשנה למנכ"ל והאגף לחינוך יסודי, ובסיוע של מינהל תקשוב ומערכות מידע.

יופעל בתשע"ב כפיילוט במחוזות: ת"א, חיפה וירושלים

רציונל:

ההדרכה הבית ספרית מהווה משאב חשוב שעל מנהל בית הספר לנהל בהקשר הבית ספרי בהתאם ליעדי המשרד, הליבה, החזון הבית-ספרי, ההישגים במיצ"ב, באח"מ ובמיפויים בית ספריים ביחס למיומנויות יסוד, תכניות לימודים, אקלים בית הספר, התחום החברתי ערכי, הדרכות קודמות שהצוות קיבל, ההתפתחות המקצועית של חברי הצוות, והוותק/הניסיון של חברי הצוות בתחומים השונים.

ההדרכה הבית ספרית נועדה לאפשר:

1. ליווי הלמידה וההתפתחות המקצועית של המורים בתחומים שונים, תוך כדי התנסות בהקשר הבית ספרי.
2. פיתוח והשבחת תהליכי הוראה למידה הערכה בהתאם לצורכי בית הספר כמערכת ולצורכי המורים כפרטים.
3. העצמת רכזים בית ספריים כמובילי תחום וכנותני מענה שוטף לשאר המורים בצוות בית הספר.

כפי שמפורט במודל שלהלן תחומי ההדרכה לצוות המורים של בית הספר ימופו על ידי מנהל בית הספר בראייה תלת שנתית. צורכי ההדרכה הבית ספרית יהוו בסיס לגיבוש תכנית העבודה של מערך ההדרכה המחוזי לבתי הספר.

עיקרי המודל:

א. מנהל בית הספר וצוותו יגדירו את צורכי ההדרכה (תחומים, היקפים ואוכלוסיית יעד) בראייה תלת שנתית.

ב. בבחירת תחומי ההדרכה יתייחסו המנהל והצוות לתחום הלימודי לצד התחום האקלימי-חברתי-ערכי בהלימה לצורכי בית-הספר ואתגריו ויבחרו הדרכה הן בתחום הלימודי והן בתחום החברתי-ערכי בכל היקף שיידרש (בטבלה שבהמשך מפורטים סוגים שונים של היקפי הדרכה לבחירת בתי הספר).

ג. מנהלי בתי הספר המשתתפים בתכנית הלאומית להתאמת המערכת למאה ה-21, יקחו בחשבון בעת מיפוי הצרכים כי ההדרכה שיבחרו במקצועות הליבה (מתמטיקה, שפה, אנגלית ומדעים) תעשה בתחום הדעת בשילוב תקשוב.

ד. מנהל בית הספר יוודא שסך תחומי ההדרכה למורים השונים בבית הספר יעמוד על 5-2 תחומים, כשמורה ספציפי יקבל הדרכה ב-2 עד 3 תחומים.

ה. כל ביי"ס יקבל יום הדרכה שבועי בן 7 ש' בשבוע X 4 שבועות = ובסה"כ לרשות בית הספר 28 ש' הדרכה חודשיות (מהן 21 שעות עפ"י בחירת בית הספר + 7 שעות שינוהלו ע"י המחוז בראייה מחוזית של בתי"ס/אשכול בתי"ס למימוש יעדי מטה/מחוז-כמפורט בסעיף ח').

ו. מנהל בית הספר יקיים דיאלוג עם המפקח על אודות הבחירה בראייה תלת שנתית.

ז. להלן מודלים שונים לתדירות ההדרכה הבית ספרית העומדים לבחירת מנהל בית הספר, בסך של 21 שעות הדרכה (שיתקיימו אחת **לשבוע א'**, **שבוע ב'**, **שבוע ג'** בכל **חודש**):

מפתח: הדרכה אינטנסיבית	(יומיים בחודש - אחת לשבועיים יום מלא)
הדרכה רגילה	(יום בחודש - אחת לחודש יום מלא)
הדרכה אקסטנסיבית	(חצי יום בחודש - אחת לחודש)

מדינת ישראל
 משרד החינוך

לשכת המשנה למנהל הכללי

המינהל הפדגוגי
 האגף לחינוך יסודי

שבוע א' בחודש	שבוע ב' בחודש	שבוע ג' בחודש	
המשך הדרכה אינטנסיבית בתחום דעת... למורות...	הדרכה רגילה בהיקף יום הדרכה בתחום חברתי-ערכי-רגשי למורות...	הדרכה אינטנסיבית בהיקף של 2 ימי הדרכה בתחום דעת... למורות...	מודל 2 תחומי הדרכה הדרכה אינטנסיבית (14 ש') + הדרכה רגילה (7 ש')
המשך הדרכה אינטנסיבית בתחום דעת... למורות...	הדרכה בשני תחומים, כל אחד בהיקף של חצי יום : הדרכה אקסטנסיבית בהיקף חצי יום הדרכה בתחום דעת למורות... הדרכה אקסטנסיבית בהיקף חצי יום הדרכה בתחום חברתי-ערכי למורות...	הדרכה אינטנסיבית בהיקף של 2 ימי הדרכה בתחום דעת... למורות...	מודל 3 תחומי הדרכה הדרכה אינטנסיבית (14 ש') + 2 הדרכות אקסטנסיביות (7 ש' = 3.5 X 2)
הדרכה בשני תחומים כל אחד בהיקף של חצי יום : הדרכה אקסטנסיבית בהיקף של חצי יום הדרכה בתחום דעת 3... למורות... או בתחום חברתי/ערכי/רגשי 1 למורות... הדרכה אקסטנסיבית בהיקף של חצי יום הדרכה בתחום חברתי/ערכי/רגשי 2 למורות...	הדרכה רגילה בהיקף של יום הדרכה בתחום דעת 2... למורות...	הדרכה רגילה בהיקף של יום הדרכה בתחום דעת 1... למורות...	מודל 4 תחומי הדרכה 2 הדרכות רגילות (14 ש' = 7 X 2) + 2 הדרכות אקסטנסיביות (7 ש' = 3.5 X 2)
הדרכה בשני תחומים כל אחד בהיקף של חצי יום : הדרכה אקסטנסיבית בהיקף חצי יום הדרכה בתחום דעת 3 למורות...	הדרכה בשני תחומים כל אחד בהיקף של חצי יום : הדרכה אקסטנסיבית בהיקף חצי יום הדרכה בתחום דעת 2 למורות...	הדרכה רגילה בהיקף יום הדרכה בתחום דעת 1... למורות...	מודל 5 תחומי הדרכה 2 הדרכות רגילות (14 ש' = 7 X 2) + 2 הדרכות אקסטנסיביות (7 ש' = 3.5 X 2)
הדרכה אקסטנסיבית בהיקף חצי יום הדרכה בתחום חברתי/ערכי/רגשי 2 למורות...	הדרכה אקסטנסיבית בהיקף חצי יום הדרכה בתחום חברתי/ערכי/רגשי 1 למורות...		

ח. להלן מודלים שונים למימוש השעות שהוקצו לניהול ברמה מחוזית לצורך מימוש יעדי מטה/מחוז ברמת ביי"ס/אשכול בתי"ס (בסך של 7 שעות הדרכה לביי"ס) שיתקיימו בשבוע הרביעי בכל חודש, בהתאם לתכנית המחוזית:

- מודל בתי"ס שבמיקוד: הקצאת 7 שעות הדרכה בית ספריות לטובת תגבור ההדרכה בבתי הספר שבמיקוד בתחום בו הישגיהם הלימודיים/החברתיים-אקלימיים נמוכים כמו: שפה, מתמטיקה, מדעים, אקלים, חינוך חברתי-ערכי
- מודל אוכלוסייה שבמיקוד: הקצאת 7 שעות הדרכה בית ספריות לטובת תגבור ההדרכה בבתי"ס מסוימים לאוכלוסייה ספציפית כמו: שפה שנייה לעולים חדשים
- מודל תחום שבמיקוד: הקצאת 7 שעות הדרכה בית ספריות לטובת תגבור ההדרכה בתחום שלא נבחר ע"י בתי הספר, והמטה/המחוז רוצה לקדם באזור פיקוח/בקבוצת בתי"ס כמו: זה"ב, אמירים
- מודל אשכול בתי"ס: הקצאת 7 שעות הדרכה לטובת אשכול בתי ספר באזור מסוים בתחום דעת כמו: אנגלית, גיאוגרפיה, חני"ג
- מודל ימים ממוקדים: הקצאת 7 שעות הדרכה לטובת הדרכת תחום מסוים במסגרת מפגשי מפקחים ומנהליהם עפ"י לוי"ז מתוכנן למהלך השנה בקרב המפקחים במחוז.

הארה: מסמך התארגנות מחוזית לאופן מימוש 7 השעות של השבוע הרביעי נשלח למנהלי המחוזות שיכנסו לפיילוט תשע"ב.

תחומי ההדרכה:

בכל שנה יוכל מנהל בית הספר וצוותו לבחור את תחומי הדרכה שיסייעו לקידום ההישגים הלימודיים לצד קידום ההישגים החברתיים) ואת היקף ההדרכה בכל תחום. להלן רשימת התחומים מהם ניתן לבחור:

נושא הדרכה	יעד הדרכה
מחוננים ומצטיינים	אוכלוסיות מיוחדות
קליטת עליה	אוכלוסיות מיוחדות
שילוב תלמידי ח"מ לחינוך רגיל	אוכלוסיות מיוחדות
אומנות	אומנויות
מוסיקה	אומנויות
אקלים מיטבי וצמצום אלימות	קידום הישגים חברתיים/ערכיים/רגשיים
בתי ספר במיקוד אקלים וצמצום אלימות	קידום הישגים חברתיים/ערכיים/רגשיים
זהירות בדרכים	קידום הישגים חברתיים/ערכיים/רגשיים
מורשת תרבות ישראל	קידום הישגים חברתיים/ערכיים/רגשיים
מפתח הל"ב ושגרירים (ממלכתי)	קידום הישגים חברתיים/ערכיים/רגשיים
מפתח הל"ב ושגרירים באמונה (ממ"ד)	קידום הישגים חברתיים/ערכיים/רגשיים
אנגלית	קידום הישגים לימודיים
אנגלית בשילוב תקשוב*	קידום הישגים לימודיים
גיאוגרפיה	קידום הישגים לימודיים
היסטוריה	קידום הישגים לימודיים
חינוך גופני	קידום הישגים לימודיים
מדע וטכנולוגיה	קידום הישגים לימודיים
מדע וטכנולוגיה בשילוב תקשוב*	קידום הישגים לימודיים
מולדת, חברה ואזרחות	קידום הישגים לימודיים
מורשת דרוזית	קידום הישגים לימודיים
מתמטיקה	קידום הישגים לימודיים
מתמטיקה בשילוב תקשוב*	קידום הישגים לימודיים
עברית	קידום הישגים לימודיים
עברית בשילוב תקשוב*	קידום הישגים לימודיים
ערבית	קידום הישגים לימודיים
ערבית בשילוב תקשוב*	קידום הישגים לימודיים
תורה שבעל-פה	קידום הישגים לימודיים
תנ"ך	קידום הישגים לימודיים
תנ"ך - בית ספר דתי	קידום הישגים לימודיים
תרבות ומורשת ערבית	קידום הישגים לימודיים

* נושאים אלו מיועדים לבתי הספר בהם תופעל התכנית להתאמת המערכת למאה ה-21. במידה ובית ספר בחר בהדרכה משולבת תקשוב ובהדרכה בתחום הדעת ההדרכה תנתן על ידי אותו מדריך.

צעדים לפעולה:

- א. מנהל בית הספר וצוותו יבחנו את יעדי המשרד, את תחומי הליבה, את החזון הבית-ספרי, את ההישגים במיצ"ב ובמיפויים בית ספריים ביחס לתחום הלימודי והחברתי, את ההדרכות הקודמות שהצוות קיבל, את ההתפתחות המקצועית של חברי הצוות, ואת הוותק/הניסיון של חברי הצוות בתחומים השונים ולאורם יגדירו את צורכי ההדרכה (תחומים, היקפים ואוכלוסיית יעד).
- ב. פרישת תכנית ההדרכה הבית ספרית תתוכנן ע"י המנהל וצוותו לשלוש שנים הקרובות. המנהל יקליד את הבקשה של המוסד למסך ייעודי שפותח בתוך מערכת למיפוי ההתפתחות המקצועית
- ג. מפקח בית הספר יקיים דיאלוג עם מנהליו לגבי אופן ההיערכות והשיקולים לבחירת ההדרכה.
- ד. המחוזות ירכזו את תמונת המצב המחוזית לגבי ההדרכות השונות שביקשו בתי הספר תוך ראיית התמונה הכוללת גם ביחס להשתלמויות הבית ספריות/החיצוניות להכשרה.
- ה. המחוזות יבנו עם המנחות המחוזיות בתחומים השונים את רשימת המדריכים ויקבלו את האישור הממונה במטה לגבי המיפוי שהוצע (ביחס לתחומים ולמדריכים).
- ו. המדריכים ייבחרו בהתאם לקריטריונים שנקבעו בחוזר המנכ"ל (ביחס לתוכן, לכישורי הדרכה ולנהלים).

התארגנות בית ספרית להדרכה

- א. על המנהל לארגן יומיים קבועים להדרכה שבועית בהם ישובצו המורים הרלוונטיים בכיתות (על מנת שהמדריך יוכל להדגים/לצפות בשיעורים בתחום) ובשעת צוות (על מנת לאפשר שיח מודרך עם המדריך והעמיתים לתחום). חשוב שביום זה יתאפשרו: צפייה, דיונים, מפגשי מליאה ומפגשים עם המנהל ורכז התחום בבית הספר.
- ב. על המנהל להחליט מי מהמורים יודרך, באיזה תחום, באיזו תדירות, באיזו שנה, (לאור הניסיון, הוותק, הידע המקצועי, הצורך).

ג. על המנהל לוודא שהמורה הבוודד לא יקבל הדרכה ביותר מ 2-3 תחומים בשנה.

ד. ומה מעבר להדרכה? באחריות מנהל בית הספר לראות את התמונה הכוללת ביחס לכל ההיבטים המקצועיים הנדרשים בעבודת בית הספר ולהתעדכן במידע הנדרש ביחס ליעדים, לתכניות חדשות, לתחומים מרכזיים בחינוך שלא נבחרו להדרכה וזאת במסגרת עידוד המורים להגיע להשתלמויות רכזים/מורים, בבית הספר/בפסג"ה/במכללות, בימי עיון הדרכה, התעדכנות באתר, קריאת חומרים וכו'.

הארה:

מנהל ביי"ס שבוחר לממן בעצמו הדרכה הניתנת ע"י כל גוף שאיננו מהמשרד (הרשות/ ע"י חברות חיצוניות/עמותות):

- יוודא שסך ההדרכות בבית הספר אינו עולה על מקסימום 5 תחומים
- **יוודא שכלל הדרכות למורה אינו עולה על 2-3 תחומים**
- יוודא שהמדריך שישתלב במערך ההדרכה עונה לקריטריונים ביחס לתוכן, לכישורי הדרכה
- יוודא שהמדריך מכיר את יעדי המשרד ושולט בהם, בתכ"ל ובידע העדכני בתחום
- יוודא שהמדריך יעמוד בסטנדרטים מבחינת ההישגים (מה שעל הילדים לדעת ולעשות בכל שלב)

דוגמה לשיבוץ מערכת השעות של המדריכים

מודל 3 ימי הדרכה: אינטנסיבית בתחום 1 ואקסטנסיבית מלאה ב-2 תחומים

יום ראשון – יום הדרכה קבוע

השיעור	הכיתה בה יינתן שיעור בתחום	ההדרכה אינטנסיבית בשבוע 1 בכל חודש (תחום 1)	הדרכה אקסטנסיבית בשבוע 2 בכל חודש (תחום 2, 3)	הדרכה אינטנסיבית בשבוע 3 בכל חודש (תחום 1)	הדרכה אזורית למורים... בשבוע רביעי	שבוע 5 כשיש...
1	ב'	צפייה בתחום 1 בכיתות א'	צפייה והדרכה בכיתות ד' בתחום 2	צפייה בתחום 1 בכיתות א'		מפגשי רכז תחום וצוות
2	ג'	הדרכת צוות כיתות א' בתחום 1	צפייה והדרכה בכיתות ה' בתחום 2	הדרכת צוות כיתות א' בתחום 1		מפגשי רכז תחום וצוות
3	ד'	צפייה בתחום 1 בכיתות ב'	צפייה והדרכה בכיתות ו' בתחום 2	צפייה בתחום 1 בכיתות ב'		מפגשי רכז תחום וצוות
4	ה'	הדרכת צוות כיתות ב' בתחום 1	צפייה והדרכה בכיתות א' בתחום 3	הדרכת צוות כיתות ב' בתחום 1		מפגשי רכז תחום וצוות
5	ו'	צפייה בתחום 1 בכיתות ג'	צפייה והדרכה בכיתות ב' בתחום 3	צפייה בתחום 1 בכיתות ג'		מפגשי רכז תחום וצוות
6		הדרכת צוות כיתות ג' בתחום 1	צפייה והדרכה בכיתות ג' בתחום 3	הדרכת צוות כיתות ג' בתחום 1		מפגשי רכז תחום וצוות
7			שיח עם המנהל ורכז ליווי והדרכת המליאה	שיח עם מנהל ורכז ליווי והדרכת המליאה		

מערכת מתוקשבת למיפוי צרכים

בחירת תחומי ההדרכה בבית הספר היסודי תיעשה מתוך **מערכת המידע למיפוי ההתפתחות המקצועית של עובדי הוראה**.

הכניסה למערכת היא דרך אתר:

<http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Applications/htlnet/Homepage.htm>

יש להיכנס בהזדהות מוסדית.

בתפריט המופיע במסך "ריכוז תוכניות למוסד"

נוספה אפשרות ל-"**בחירת תחומי ההדרכה בבית הספר היסודי**":

מדינת ישראל, משרד החינוך, מינהל הכשרה והתפתחות מקצועית של ע"ה

תכנון ההתפתחות המקצועית

ריכוז תוכניות למוסד

דוחות | בחירת תחומי ההדרכה בבית הספר היסודי

שם מוסד: [מסך] סוג מוסד: [מסך]

רשימת תכנונים לעובדי הוראה במוסד

מספר זהות	שם עובד הוראה	אופק חדש	תשע"ב	תשע"ג	מצב תכנון לעובד הוראה בשנה"ל
					תשע"ד

עם הבחירה בתפריט זה תוצג ההודעה הבאה:

לאחר לחיצה על "אישור", ייסגר חלון ההודעה ותתאפשר הזנה של בקשות המוסד להקצאת ימי הדרכה.

על מנת להוסיף בקשה חדשה יש ללחוץ על כפתור "הוספה" ולהזין את פרטי הבקשה בחלון שייפתח:

הבקשה תכלול את המאפיינים הבאים:

שנת לימודים, תחום הדרכה, עדיפות בקשה (1 או 2) ותדירות הדרכה (חצי יום בחודש – 3.5 שעות חודשיות, יום בחודש – 7 שעות חודשיות או יומיים בחודש – 14 שעות חודשיות)

הערה: סך השעות המרבי לבחירה לכל שנת לימודים ועדיפות הוא 21 שעות חודשיות (שלושה ימי הדרכה בחודש):

על מנת לעדכן בקשה קיימת – יש לבחור אותה מהרשימה וללחוץ על כפתור "עדכון". במקרה זה ייפתח חלון עדכון המכיל את פרטי הבקשה שנבחרה מהרשימה:

שנת לימודים	עדיפות	תחום הדרכה	תדירות הדרכה	שעות חודשיות
תשעב	1	אנגלית	יום בחודש	7
תשעג	1	גיאוגרפיה	חצי יום בחודש	3.5